

Programma van Toetsing Onderbouw

2021-2022 **3 havo**

Studieprogramma: het PTO

Beste leerling,

Dit is het studieprogramma van jouw afdeling, we noemen dit het Programma van Toetsing Onderbouw (PTO). Hierin staat wat je kunt verwachten in het derde leerjaar: je kunt zien welke stof er bij elk vak aan de orde komt en hoe er getoetst wordt. Het PTO is opgesteld volgens een vast format dat is afgeleid van het PTA (Programma Toetsing en Afsluiting) dat gehanteerd wordt in de bovenbouw. Het ziet er misschien een beetje ingewikkeld uit, maar het is goed om te weten wat er dit jaar van je verwacht wordt bij elk vak!

Toetsen en formatieve evaluatie

In het PTO zijn alle toetsen opgenomen waarvoor je een cijfer krijgt dat meetelt voor de overgang. Naast deze toetsen krijg je regelmatig feedback op je leervorderingen, we noemen dat formatieve evaluatie. Deze feedback telt niet mee voor de overgang en wordt daarom ook niet vastgelegd in Magister.

Leerhouding en gedrag

Het behalen van goede leerresultaten is leuk en belangrijk. Goede resultaten haal je niet alleen door aanleg of talent, maar ook door het ontwikkelen van een effectieve leerhouding. Daarnaast leren we van en met elkaar, we doen het samen. Jouw gedrag in de les kan jezelf, maar ook anderen stimuleren om te leren. Daarom krijg je vier keer per jaar feedback op leerhouding en gedrag in de les. Deze feedback – super!, goed, voldoende of aandachtspunt - wordt genoteerd in Magister, maar telt niet mee voor de bevordering. We gebruiken daarvoor een rubric, deze staat op de volgende pagina.

Bevorderingsnormen

Aan het einde van dit schooljaar wordt, op basis van je resultaten, bepaald of je kan worden bevorderd naar het volgende leerjaar. Voorwaarde voor bevordering of bespreking is dat er een volledige cijferlijst ligt. Als er een cijfer ontbreekt (niet gemaakt werk), dan kan er geen bevordering plaatsvinden.

De volledige bevorderingsnormen zijn vastgelegd in het document *Bevorderingsnormen 2021-2022 Cartesius Lyceum*.

Rubric leerhouding en gedrag

	Super!	Goed	Voldoende, maar er is gemakkelijk winst te behalen	Aandachtspunt, kan veel beter
Leerhouding	Ik wil graag leren, vraag om ondersteuning als dat nodig is en kan goed zelfstandig werken	Ik wil graag leren en maak actief gebruik van de geboden ondersteuning	Ik wil leren, maar heb daarbij aansporing en ondersteuning nodig	Het is niet zichtbaar of ik graag wil leren. Ik heb mijn zaken niet in orde en heb aansporing en ondersteuning nodig om aan de slag te gaan
<i>bijvoorbeeld</i>	Ik maak altijd mijn huiswerk en heb mijn spullen altijd mee.	Ik maak meestal mijn huiswerk. Als ik mijn spullen niet bij me heb geef ik dat op tijd aan of los het zelf op.	Ik vergeet regelmatig mijn huiswerk en/of heb mijn spullen niet altijd mee.	Ik maak zelden mijn huiswerk en/of heb vaak mijn spullen niet mee.
	Ik ga meteen aan de slag als dat moet en werk vooruit als ik klaar ben.	Ik ga goed aan de slag, maar vind het soms moeilijk om verder te gaan als ik klaar ben.	Ik wil wel aan de slag gaan, maar weet niet goed waar ik moet beginnen.	De docent moet mij aanspreken of corrigeren, anders ga ik niet aan de slag.
	Ik werk geconcentreerd en na een afleiding pak ik zelf mijn werk weer op.	Ik ben niet snel afgeleid, en werk meestal geconcentreerd door.	Ik ben soms afgeleid, het helpt mij als de docent mij aanspreekt.	Ik ben snel afgeleid en aansporing helpt mij niet.
	Ik kan goed zelfstandig werken en stel indien nodig gerichte vragen aan de docent.	Ik stel een vraag om te controleren of ik het goed doe.	Ik stel uit mijzelf niet snel een vraag. Ik vind het moeilijk om te bepalen wat ik moet doen als het niet goed gaat.	Ik stel uit mijzelf geen vragen en onderneem geen actie als het slecht gaat.

	Super!	Goed	Voldoende, maar er is gemakkelijk winst te behalen	Aandachtspunt, kan veel beter
Gedrag	Ik draag actief bij aan een positieve werksfeer in de klas. Ik motiveer ook anderen om een positieve bijdrage te leveren.	Ik draag bij aan een positieve werksfeer in de klas	Ik laat me verleiden tot afleidend of passief gedrag en draag daarmee nauwelijks bij aan een positieve werksfeer in de klas.	Ik draag niet bij aan een positieve werksfeer in de klas.
<i>bijvoorbeeld</i>	Ik steun klasgenoten die iets in de klas vertellen of uitleggen door goed te luisteren en goede vragen te stellen..	Ik luister met aandacht als een klasgenoot of een docent iets in de klas vertelt of uitlegt.	Ik maak het mijn klasgenoten moeilijker als ze iets in de klas vertellen of uitleggen door niet op te letten en met iets anders bezig te zijn.	Ik werk mijn klasgenoten tegen door als zij iets klassikaal vertellen of uitleggen opmerkingen te maken, uit te lachen of anderszins te storen.
	Ik help klasgenoten op eigen initiatief met hun werk als ze er even niet uitkomen en geef complimenten als zij iets goed gedaan of geprobeerd hebben.	Ik help klasgenoten met hun werk als ze mij een vraag stellen door uitleg te geven over de stof.	Ik help klasgenoten door het goede antwoord te geven zonder uitleg.	Ik maak negatieve opmerkingen of grappen als ik zie dat een klasgenoot iets niet snapt of fout doet.
	Ik stimuleer klasgenoten om aan het werk te blijven door zelf geconcentreerd te werken en anderen op een goede manier aan te spreken als ze mij afleiden.	Ik ben geconcentreerd en taakgericht bezig met mijn werk en laat me niet afleiden door anderen. Als ik even word afgeleid ga ik daarna zelf snel weer aan het werk.	Ik laat me makkelijk afleiden en doe mee in het afleidende gedrag. Als de docent mij aanspreekt lukt het me meestal wel om weer aan het werk te gaan.	Ik leid anderen af en sta daarmee het leren van mijzelf en anderen in de weg. Ook nadat een docent me aanspreekt lukt het me niet om geconcentreerd aan het werk te gaan.
	Ik kan mijn eigen gedrag corrigeren of bijsturen als dat nodig is en kan goed vertellen wat voor effect mijn gedrag heeft op de klas.	Ik kan met hulp begrijpen wat mijn gedrag voor effect heeft op de klas en kan daarna mijn gedrag veranderen.	Ik vind het lastig te begrijpen wat mijn gedrag voor effect heeft op anderen en het lukt me (nog) niet om na een gesprek mijn gedrag te veranderen.	Ik neem onvoldoende verantwoordelijkheid voor mijn eigen gedrag en geef anderen de schuld. Ik pas mijn gedrag niet aan omdat ik vind dat ik niets fout heb gedaan.

Programma van toetsing onderbouw

Studie: Cartesius 3 Havo

Vak: Nederlandse taal

	omschrijving	vorm	weging	duur
3.1	Toets Lezen H1 t/m H3	S	1	50 min
3.2	Toets Lezen H4 t/m H6 & Woordenschat	S	1	50 min
3.3	Toets Grammatica/Spelling	S	1	50 min
3.4	Boekopdracht (3 stuks)	S	1	60 min
3.5	Schrijfpdracht	S	1	60 min
3.6	Presentatie	M	1	20 min

Verklaring van de afkortingen:

vorm:

M = Mondeling

P = Praktisch

S = Schriftelijk

Programma van toetsing onderbouw

Studie: Cartesius 3 Havo

Vak: Duitse taal

	omschrijving	vorm	weging	duur
3.1	1H keuze 1: Creatieve opdracht (b.v. lyrics) of combinatie (creatieve opdracht, memrise etc.)	P	1	
3.2	Hoofdstuk 1-3: o.a. bezittelijke voornaamwoorden, verbindingswoorden, persoonlijke voornaamwoorden of combinatie met memrise, dialogen, schrijven	S	3	50 min
3.3	1H keuze 2: Creatieve opdracht (b.v. filmopdracht) of combinatie (creatieve opdracht, memrise etc.)	P	1	
3.4	Hoofdstuk 5-7: o.a. reflexieve werkwoorden, bijvoegelijke naamwoorden, rangtelwoorden of combinatie met memrise, dialogen, schrijven	S	3	50 min
3.5	2H keuze 1: Creatieve opdracht (b.v. filmopdracht) of combinatie (creatieve opdracht, memrise etc.)	P	1	
3.6	Hoofdstuk 8-10: o.a. trappen van vergelijking, koppelwoorden, keuzevoorzetsels bij werkwoorden met en zonder beweging of combinatie met memrise, dialogen, schrijven	S	3	50 min
3.7	2H keuze 2: Creatieve opdracht Dinslaken (onder voorbehoud)	P	1	
3.8	Hoofdstuk 11-13: o.a. voorzetsels i.v.m. locatie, adviezen, complimenten, werkwoorden met voorzetsels of combinatie met memrise, dialogen, schrijven	S	3	50 min

Verklaring van de afkortingen:

vorm:

M = Mondeling

P = Praktisch

S = Schriftelijk

Programma van toetsing onderbouw

Studie: Cartesius 3 Havo

Vak: Engelse taal

	omschrijving	vorm	weging	duur
3.1	Reading comprehension	S	1	50 min
3.2	Listening test	S	1	50 min
3.3	Schrijftoets 1	S	2	50 min
3.4	Book project	P	1	
3.5	Podcast project	M	1	
3.6	Schrijftoets 2	S	2	50 min
3.7	Reading comprehension	S	1	50 min

Verklaring van de afkortingen:

vorm:

M = Mondeling

P = Praktisch

S = Schriftelijk

Programma van toetsing onderbouw

Studie: Cartesius 3 Havo

Vak: Spaanse taal

	omschrijving	vorm	weging	duur
3.1	Unidades 7-8 Compañeros 1 (vocabulario-gramática-comunicación)	S	1	50 min
3.2	Schrijfvaardigheid (un. 1-7)	S	2	50 min
3.3	Unidades 8 y 9 (vocabulario-gramática-comunicación)	S	2	50 min
3.4	Gesprek en spreekvaardigheid (Comp. 1 + Comp. 2: unidad 1)	M	1	50 min
3.5	Unidades 1 y 2, comp.2 - gramática / vocabulario / comunicación	S	2	50 min
3.6	Luistervaardigheid nivel A1+	S	1	50 min
3.7	Unidad 3, comp. 2 - gramática / vocabulario / comunicación	S	2	50 min

Verklaring van de afkortingen:

vorm:

M = Mondeling

P = Praktisch

S = Schriftelijk

Programma van toetsing onderbouw

Studie: Cartesius 3 Havo

Vak: Geschiedenis

	omschrijving	vorm	weging	duur
3.1	Eerste wereldoorlog, Russische revolutie	S	2	50 min
3.2	Tweede wereldoorlog	S	2	50 min
3.3	PO Overleefd	P	1	
3.4	Dekolonisatie en Koude Oorlog	S	2	50 min

Verklaring van de afkortingen:

vorm:

M = Mondeling

P = Praktisch

S = Schriftelijk

Programma van toetsing onderbouw

Studie: Cartesius 3 Havo

Vak: Aardrijkskunde

	omschrijving	vorm	weging	duur
3.1	H2 Schatkist aarde §1 t/m §5	S	2	50 min
3.2	PO H2 Schatkist aarde: Geologische tijdschaal	P	1	
3.3	H4 Conflicten §1 t/m §5 + topo	S	2	50 min
3.4	PO Conflicten	P	2	

Verklaring van de afkortingen:

vorm:

M = Mondeling

P = Praktisch

S = Schriftelijk

Programma van toetsing onderbouw

Studie: Cartesius 3 Havo

Vak: Wiskunde

	omschrijving	vorm	weging	duur
3.1	Lineaire problemen	S	2	50 min
3.2	Gelijkvormigheid en hellingen	S	2	50 min
3.3	Kwadratische problemen	S	2	50 min
3.4	Statistiek en Procenten	S	2	50 min
3.5	Algebraïsche vaardigheden	S	2	50 min
3.6	Kwadratische vergelijkingen en ongelijkheden	S	2	50 min
3.7	Goniometrie	S	2	50 min
3.8	Allerlei verbanden	S	2	50 min
3.9	Spreading, tellen en kans	S	2	50 min

Verklaring van de afkortingen:

vorm:

M = Mondeling

P = Praktisch

S = Schriftelijk

Programma van toetsing onderbouw

Studie: Cartesius 3 Havo

Vak: Natuurkunde

	omschrijving	vorm	weging	duur
3.1	H1 Geluid	S	2	50 min
3.2	H2 Kracht en beweging	S	2	50 min
3.3	H3 Energie	S	2	50 min
3.4	H4 Elektriciteit	S	2	50 min
3.5	H5 Straling	S	2	50 min
3.6	H6 Materialen	S	2	50 min

Verklaring van de afkortingen:

vorm:

M = Mondeling

P = Praktisch

S = Schriftelijk

Programma van toetsing onderbouw

Studie: Cartesius 3 Havo

Vak: Scheikunde

	omschrijving	vorm	weging	duur
3.1	H1 Materialen en Stoffen	S	2	50 min
3.2	H2 Chemische reacties	S	2	50 min
3.3	H3 Bouw van stoffen	S	2	50 min
3.4	H4 Rekenen aan reacties	S	2	50 min
3.5	H5 Brandstoffen en kunststoffen	S	2	50 min
3.6	PO	P	1	

Verklaring van de afkortingen:

vorm:

M = Mondeling

P = Praktisch

S = Schriftelijk

Programma van toetsing onderbouw

Studie: Cartesius 3 Havo

Vak: Biologie

	omschrijving	vorm	weging	duur
3.1	Gezondheid: H9	S	2	50 min
3.2	Erfelijkheid en evolutie: H11.4 + 11.6 en H12	S	2	50 min
3.3	Mens en dier: H13	S	2	50 min
3.4	PO Onderzoek doen	P	2	
3.5	Onderzoek doen	S	1	50 min

Verklaring van de afkortingen:

vorm:

M = Mondeling

P = Praktisch

S = Schriftelijk

Programma van toetsing onderbouw

Studie: Cartesius 3 Havo

Vak: Economie

	omschrijving	vorm	weging	duur
3.1	H1 Economie Thuis: Consument en welvaart	S	2	50 min
3.2	H2 Economie Thuis: Werk en Inkomen	S	2	50 min
3.3	H3 Economie Thuis: Het Huishouden	S	2	50 min
3.4	Module Bedrijfseconomie keuzehoofdstuk	S	2	50 min
3.5	Module economie en maatschappij keuzehoofdstuk	S	2	50 min

Verklaring van de afkortingen:

vorm:

M = Mondeling

P = Praktisch

S = Schriftelijk

Programma van toetsing onderbouw

Studie: Cartesius 3 Havo

Vak: Kunst

	omschrijving	vorm	weging	duur
3.1	Keuzeopdracht periode 1	P	1	
3.2	Keuzeopdracht periode 1	P	1	
3.3	Keuzeopdracht periode 1	P	1	
3.4	Keuzeopdracht periode 2	P	1	
3.5	Keuzeopdracht periode 2	P	1	
3.6	Keuzeopdracht periode 2	P	1	
3.7	Keuzeopdracht periode 3	P	1	
3.8	Keuzeopdracht periode 3	P	1	
3.9	Keuzeopdracht periode 3	P	1	
3.10	Keuzeopdracht periode 3	P	1	
3.11	Keuzeopdracht periode 4	P	1	
3.12	Keuzeopdracht periode 4	P	1	
3.13	Keuzeopdracht periode 4	P	1	
3.14	Keuzeopdracht periode 4	P	1	

Verklaring van de afkortingen:

vorm:

M = Mondeling

P = Praktisch

S = Schriftelijk

Programma van toetsing onderbouw

Studie: Cartesius 3 Havo

Vak: Lichamelijke opvoeding

	omschrijving	vorm	weging	duur
3.1	Atletiek (coopertest) spel (basketbal)	P	1	
3.2	Deelname	P	2	
3.3	PO online	P	1	
3.4	Atletiek (conditiecircuit/ shuttleruntest)	P	1	
3.5	Deelname	P	2	
3.6	Spel	P	1	

Verklaring van de afkortingen:

vorm:

M = Mondeling

P = Praktisch

S = Schriftelijk